

PRAWNE OBOWIĄZKI I ZADANIA W DZIEDZINIE LITURGICZNO-DUSZPASTERSKIEJ ORAZ PRZYWILEJE BAZYLIKI MNIEJSZEJ W SKRZATUSZU

Wstęp

Osobom wyróżniającym się w życiu określonego społeczeństwa i mającym znaczny wkład w różne wymiary życia wspólnego nadaje się szczególne tytuły lub wręcza odznaczenia. Niektóre wręcza się częściej, inne rzadziej, by podkreślić różnorodny stopień wdzięczności, docenić wysiłek i uwypuklić konkretne walory życia lub działalności, które powinny stawać się wzorcem dla innych członków społeczności. Takie postępowanie możemy zauważyć na poziomie życia społeczności cywilnej oraz kościelnej. Analogię takiej formy wyróżnienia można dostrzec w tytułach nadawanych budowiom sakralnym. W celu docenienia walorów historycznych, kulturowych i duszpasterskich niektóre kościoły zostają wyróżnione przez Stolicę Apostolską tytułem bazyliki mniejszej.

Tytuł bazyliki mniejszej nadawany jest przez Stolicę Apostolską od XVIII w., jednak dopiero w ramach odnowy posoborowej w XX w. zostało przyjęte prawodawstwo regulujące nadawanie tego tytułu. Święta Kongregacja Obrzędów wydała dekret regulujący zagadnienia związane z tytułem bazyliki mniejszej i uwypukliła ścisły związek bazylik mniejszych z katedrą św. Piotra, aby stanowiły one centrum działalności liturgicznej i duszpasterskiej². Materia związana z tytułem bazyliki mniejszej nie znalazła się w ogóle w *Kodeksie Prawa Kanonicznego* z 1983 r. Stąd Kongregacja Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów dostosowała normy dekretu z 1968 r. do współczesnych warunków, wydając w tej sprawie stosowny dokument³.

Dwie pierwsze części dekretu kongregacji precyzują warunki uzyskania tytułu bazyliki mniejszej oraz wymieniają dokumenty, które należy zgromadzić i przekazać Stolicy Apostolskiej w trakcie procesu starania się o uzyskanie tytułu bazyliki mniejszej

¹ Ks. mgr lic. Paweł Wojtalewicz, proboszcz parafii pw. Ducha Świętego w Koszalinie, obrońca węgła w Sądzie Biskupim Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej; ORCID: 0000-0001-7076-3511, e-mail: xpw@op.pl.

² Sacra Congregatio Rituum, „Decretum «Domus Dei de titulo Basilicae Minoris»” (06.06.1968), *Acta Apostolicae Sedis* (dalej AAS) 60 (1968): 536–539; tekst polski w: *Posoborowe Prawodawstwo Kościelne*, t. 2, z. 2, oprac. Edward Szafrowski (Warszawa: ATK, 1970), 252–259.

³ Congregatio de Culto Divino et Disciplina Sacramentorum, „Domus ecclesiae de titulo Basilicae Minoris” (09.11.1989) (dalej Domus ecclesiae), *Notitiae* 26, 1 (1990): 13–17; tekst polski w: *Anamnesis* 14 (1997/1998): 9–12.

dla konkretnego kościoła⁴. Pozostałe dwie części dokumentu kongregacji wyliczają obowiązki i zadania w dziedzinie liturgiczno-duszpasterskiej oraz przywileje związane z otrzymanym tytułem bazyliki mniejszej⁵.

W niniejszym opracowaniu prawne obowiązki i przywileje wynikające z nadania tytułu bazyliki mniejszej zostaną odniesione jako zrealizowane formy lub postulaty do kościoła w Skrzatuszu, który został odznaczony godnością bazyliki mniejszej przez Kongregację ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów dekretem z 9 listopada 2018 r.⁶

1. Tytuł bazyliki mniejszej

W pierwszych wiekach Kościoła, szczególnie ze względu na prześladowania chrześcijan, nie wznoszono specjalistycznych budowli przeznaczonych wyłącznie do kultu sakralnego. Na miejsca modlitwy adaptowano w tym czasie prywatne domy, najczęściej używane wspólnocie przez bogatszych członków. Święty Paweł, pisząc pozdrowienia do Pryscylli i Akwili, kieruje te słowa nie tylko do adresatów, lecz także do wspólnoty, która gromadzi się w ich domu (Rz 16,3–4)⁷. Takie domy nazywano *titulus*. Termin ten wskazywał właściciela domu, który wypożyczał bądź przekazywał na własność swój dom wspólnocie⁸. W społeczności cywilnej terminem „bazylika” posługiwano się w odniesieniu do obszernych budynków, które służyły jako siedziby ważnych urzędników państwowych. Używano ich także jako miejsc przeznaczonych na handel, sądownictwo czy sale audiencyjne⁹. Pierwsze wspólnoty Kościoła nie budowały nowych bazylik, lecz adaptowały już istniejące do sprawowania w nich kultu Bożego. Przy adaptacji kierowano się różnymi motywacjami, wśród których można wymienić potrzebę sprawowania liturgii, odniesienie do budownictwa synagogałnego, wzorcowanie się na niektórych elementach świątyń pogańskich. Różnorodność tych motywacji wpływała na kształtowanie się architektury bazylik chrześcijańskich, których podstawowym zadaniem było zgromadzenie wiernych w celu sprawowania w nich czynności liturgicznych. Duże powierzchnie i przestrzenie bazylik dawały ogromne możliwości kształtowania w nich przestrzeni liturgicznej. Adaptowane świeckie bazyliki znajdowały się najczęściej w pobliżu prywatnych domów, w których gromadziła się lokalna wspólnota, i ofiarowywanych Kościołowi. Począwszy od IV w., czyli czasu wolności religijnej

⁴ Domus ecclesiae, I–II; Zagadnienie kryteriów i procesu przyznania tytułu bazyliki mniejszej w odniesieniu do kościoła sanktuaryjnego w Skrzatuszu zostało opracowane w: Paweł Wojtalewicz, „Prawne kryteria przyznania tytułu bazyliki mniejszej kościołowi w Skrzatuszu”, *Rocznik Skrzatuski* 8 (2020): 107–124.

⁵ Domus ecclesiae, III–IV.

⁶ Archiwum Kurii Biskupiej w Koszalinie (dalej AKBK), Congregatio de Cultu Divino et Disciplina Sacramentorum, Prot. n. 307/18.

⁷ Barbara Filarska, *Początki architektury chrześcijańskiej* (Lublin: Redakcja Wydawnictw Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, 1983), 23.

⁸ Bogusław Nadolski, „Titulus”, w: *Leksykon liturgii*, oprac. Bogusław Nadolny (Poznań: Pallottinum, 2006), 1593.

⁹ Zygmunt Kalinowski, „Chrześcijańska bazylika rzymska – kontynuacja czy innowacja?”, *Vox Patrum* 35 (2015): 191.

chrześcijan i przybierania liczby wyznawców, wzrastała potrzeba budowy kolejnych budynków do sprawowania kultu, które wzorowano na wzór bazylik. Ze względu na starotestamentalną mentalność zakazu tworzenia wizerunków i obrazów w zderzeniu z pogańskimi świątyniami pełnymi wizerunków bóstw najczęściej rezygnowano ze zdobnictwa na rzecz surowego wystroju wewnątrz¹⁰. Architektura chrześcijańskiej bazyliki wynikała ze struktury wspólnoty chrześcijańskiej. Stąd główne przestrzenie wczesnochrześcijańskiej bazyliki to część wstępna z atrium dla pokutników oraz narteksem dla pokutników i katechumenów, którzy mogli słuchać, nawa dla wiernych oraz prezbiterium dla duchowieństwa. Pomędzy nawą a prezbiterium znajdował się ołtarz, który symbolizował bramę między Kościołem pielgrzymującym a Kościołem triumfującym. W absydzie najczęściej umieszczano wizerunek Chrystusa, który miał wskazywać, że kapłan działa w zastępstwie Chrystusa¹¹.

Definicja legalna określa kościół jako budowlę świętą, przeznaczoną do kultu Bożego, do której prawo wejścia mają wierni, by wykonywać tam kult publiczny¹². Podstawowym kryterium podziału świątyń jest wyróżnienie kościołów parafialnych i pozaparafialnych. Przyjmując natomiast kryterium godności, można wyróżnić kościoły katedralne oraz współkatedralne, będące świątyniami biskupa diecezjalnego, kościoły kolegiackie, będące siedzibą kapituł kolegiackich, sanktuaria, do których pielgrzymują wierni z powodu szczególnej pobożności, i bazyliki o szczególnym znaczeniu religijno-historycznym i duszpasterskim.

Pierwsze oficjalne nadanie tytułu bazyliki mniejszej nastąpiło w 1783 r., kiedy przyznano tę godność kościołowi pw. św. Mikołaja w Tolentino we Włoszech. Stolica Apostolska odróżniła w ten sposób kościoły odznaczone godnością bazyliki poza Rzymem od bazylik patriarchalnych, które zaczęto nazywać bazylikami większymi¹³. Bazyliki większe podlegają bezpośrednio papieżowi i posiadają szczególne przywileje. Wśród nich na terenie Rzymu znajdują się: archibazylika Najświętszego Zbawiciela, św. Jana Chrzciciela i św. Jana Ewangelisty na Lateranie, która jest kościołem katedralnym papieża, oraz bazyliki św. Piotra na Watykanie, Matki Bożej Większej, św. Pawła za murami i św. Wawrzyńca za murami¹⁴. Bazyliki mniejsze, objęte szcze-

¹⁰ Bogusław Nadolski, „Bazylika”, w: *Leksykon liturgii*, oprac. Bogusław Nadolny (Poznań: Pallottinum, 2006), 140.

¹¹ Andrzej Luft, „Bazylika. Struktura architektoniczna i interpretacja ideowa”, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 2 (Lublin: Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, 1985), kol. 149–150.

¹² „Codex Iuris Canonici auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus” (25.01.1983), AAS 75, 2 (1983): 1–317; tekst polski w: *Kodeks Prawa Kanonicznego*, przekład polski zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu (Poznań: Pallottinum, 1984) (dalej KPK 1983), kan. 1214. O teologii budynku sakralnego pisze: Zbigniew Wit, „Posoborowe normy kształtowania przestrzeni do sprawowania liturgii”, *Anamnesis* 13 (1997/1998): 16–19.

¹³ Tadeusz Pawluk, *Prawo Kanoniczne według Kodeksu Jana Pawła II*, t. 2: *Lud Boży jego nauczanie i uświęcanie* (Olsztyn: Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne, 2002), 412–413. Więcej o historii bazylik: Roberto Fusco, „Nadanie tytułu bazyliki mniejszej znakiem szczególnej więzi z Kościołem Rzymskim oraz z Ojcem Świętym”, *Anamnesis* 66 (2011): 99–103.

¹⁴ Józef Krukowski, „Miejsca i czasy święte”, w: *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*, t. 3/2 Księga IV: *Uświęcające zadania Kościoła*, red. Józef Krukowski (Poznań: Pallottinum 2011), 436.

gólnym patronatem papieża znajdują się zazwyczaj poza Rzymem. Wyjątkiem są tu jednak położone w Asyżu bazylika św. Franciszka i bazylika Matki Bożej Anielskiej, które choć znajdują się poza Rzymem, otrzymały tytuł bazyliki większej nadany odpowiednio w 1754 i 1909 r.¹⁵ Najważniejszymi przywilejami bazyliki większej są: prawo ołtarza papieskiego, na którym z reguły wolno odprawiać tylko biskupowi Rzymu lub jego legatowi, oraz prawo świętej bramy, którą na rozpoczęcie roku świętego otwiera papież lub jego delegat. Bazyliki większe są obdarzone także szczególnymi odpustami. Godność bazyliki mniejszej, nadawana wielu wyróżniającym się i spełniającym odpowiednie kryteria kościołom na całym świecie, i związane z tym obowiązki i przywileje są wzorem misji i przywilejów bazylik patriarchalnych¹⁶.

2. Obowiązki i zadania w dziedzinie liturgiczno-duszpasterskiej

Dekret Kongregacji, podejmując temat obowiązków i zadań w dziedzinie liturgiczno-duszpasterskiej, które nakłada na kościoły wyróżnione godnością bazyliki mniejszej, w czterech punktach omawia obszary szczególnego zaangażowania liturgicznego i duszpasterskiego.

Priorytetowym zadaniem realizowanym w bazylice mniejszej jest zapewnienie liturgicznej formacji wiernych. Nie powinna ona mieć jednak charakteru incydentalnego, ale ma być to stały element zaangażowania duszpasterskiego. Cel ten powinien być realizowany przede wszystkim wśród osób działających w zespołach, które powinny być ustanowione w bazylice do sprawowania czynności liturgicznych. Stała formacja liturgiczna powinna być realizowana także przez kursy dokształcające i serie konferencji. Prawodawca nie ogranicza jednak realizacji priorytetowego zadania wyłącznie poprzez powyżej wymienione narzędzia, gdyż pozwala na inne tego typu inicjatywy, które będą służyły pogłębionemu celebrowaniu służby Bożej. Wspólnota duszpasterska związana z bazyliką ma za zadanie nie tylko upowszechniać dokumenty papieża i Stolicy Apostolskiej, szczególnie te dotyczące liturgii Kościoła, ale jest zobowiązana przede wszystkim do podjęcia osobistego studium tych dokumentów¹⁷.

Stała formacja liturgiczna wiernych, studiowanie i upowszechnianie nauczania papieża i Stolicy Apostolskiej mają służyć wielkiej staranności przygotowania i sprawowania nie tylko samej liturgii, ale wszystkich obrzędów związanych z rokiem liturgicznym. Prawodawca szczególną wagę przywiązuje do obrzędów w okresach „mocnych”. Nie należy jednak ograniczać się do form duszpasterstwa powszechnego okresu Adwentu, Narodzenia Pańskiego, Wielkiego Postu i Wielkanocy. Świadczy o tym podkreślenie wielkopostnej praktyki rzymskich kościołów stacyjnych. Jeżeli bowiem w kościele lokalnym istnieje zwyczaj celebracji na wzór rzymskich stacji, wówczas bardzo zaleca się, aby bazylika mniejsza została ustanowiona miejscem takich cele-

¹⁵ Mariusz Szypa, „Bazylika mniejsza jako centrum życia liturgicznego”, *Roczniki Teologiczne* 62, 8 (2015): 176.

¹⁶ Edward Szafranski, *Miejsca i czasy święte* (Warszawa: ATK, 1982), 78.

¹⁷ *Domus ecclesiae*, III. 1.

bracji. Zgodnie z dyspozycją *Mszалу Rzymskiego* takie celebracje mogą się odbywać w niedziele lub w tygodniu. Sposób celebracji powinien być jednak dostosowany do miejscowych zwyczajów. Można je urządzać w wielu miejscach, m.in. w głównych kościołach, sanktuariach lub w uczęszczanych miejscach pielgrzymkowych. Bazylika mniejsza w Skrzatuszu spełnia te kryteria ze względu na fakt, że jest kościołem sanktuaryjnym i miejscem pielgrzymkowym¹⁸.

Prawodawca podkreśla szczególną staranność, z którą powinno być głoszone słowo Boże. Dotyczy to nie tylko homilii, która jest uprzywilejowaną formą głoszenia słowa Bożego w czasie liturgii, ale także kazań nadzwyczajnych. Należy pamiętać, że po Soborze Watykańskim II homilia stała się integralną częścią liturgii, dla odróżnienia od kazań, które stały się formą przepowiadania niemającą związku z liturgią, a jedynie z innymi sytuacjami duszpasterskimi, jak rekolekcje, misje, nabożeństwa czy nowenny¹⁹. O ile obowiązek staranności o głoszone homilie i kazania spoczywa przede wszystkim na duszpasterzach, o tyle rozwijanie czynnego uczestnictwa wiernych zależy od zaangażowania świeckich. Podstawową formą jest podejmowanie właściwych zadań i czynności liturgicznych przez wiernych w czasie Najświętszej Eucharystii. Wśród nich należy wymienić: posługę ustanowionych lektorów czy akolitów, liturgiczną służbę ołtarza, zespół śpiewaczy i organistę. Bazylika mniejsza powinna być jednak także miejscem sprawowania liturgii godzin. Pielęgnowanie liturgii uświęcania czasu nie ma być jednak sprawowane wyłącznie przez duchownych i osoby życia konsekrowanego, lecz z czynnym uczestnictwem wiernych. W bazylice mniejszej powinny być sprawowane przynajmniej główne godziny kanoniczne, czyli jutrznia i nieszpory²⁰.

Kolejnym zadaniem wyznaczonym przez prawodawcę bazylice mniejszej jest troska o muzykę liturgiczną. To ona nadaje czynnościom liturgicznym wznioślejszą formę. Stąd konieczność rozwijania czynnego uczestnictwa wiernych w śpiewie liturgicznym różnych części Mszy Świętej. Oznacza to, że błędem jest pozostawianie śpiewu liturgicznego jedynie zespołowi śpiewaczemu lub innym wykonawcom. Podobnie nie należy stosować takich form kompozycji, które nie będą możliwe do wykonania dla całego zgromadzenia liturgicznego. Wierni nie mogą być jedynie słuchaczami wykonywanych śpiewów²¹. Ze względu na duże prawdopodobieństwo gromadzenia się w bazylice osób różnych narodowości i języków, niezwykle ważne jest pielęgnowanie języka łacińskiego nie tylko w wypowiedzianych, lecz także śpiewanych formułach modlitewnych wyznania wiary i Modlitwy Pańskiej, przy zastosowaniu łatwiejszych melodii gregoriańskich, które są właściwe dla liturgii rzymskiej²².

¹⁸ Domus ecclesiae, III. 2; *Mszal Rzymski dla diecezji polskich* (Poznań: Pallottinum, 1986), 61.

¹⁹ Domus ecclesiae, III. 2; Mieczysław Brzozowski, „Homilia. Odnowa”, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 6 (Lublin: Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, 1993), kol. 1178.

²⁰ Domus ecclesiae, III. 2.

²¹ Domus ecclesiae, III. 3; Święta Kongregacja Obrzędów, „Instrukcja o muzyce w świętej liturgii Musicam sacram”, 5, w: Andrzej Filaber, *Prawodawstwo muzyki liturgicznej* (Warszawa: Oficyna Kalamus, 1997), 42.

²² Domus ecclesiae, III. 3; *Ogólne wprowadzenie do Mszału Rzymskiego* (Poznań: Pallottinum, 2004), nr 19.

Dla podkreślenia szczególnej więzi jedności bazyliki mniejszej ze Stolicą Apostolską niektóre obchody i celebracje liturgiczne związane z urzędem następcy św. Piotra powinny być mocno zaakcentowane w kalendarzu bazyliki mniejszej. Dekret kongregacji wymienia trzy takie obchody, które powinny być celebrowane w sposób uroczysty. Pierwszym jest święto katedry św. Piotra wyznaczone w kalendarzu liturgicznym na 22 lutego²³. Święto katedry św. Piotra było obchodzone w Kościele już od IV w. jako łac. *Natale Petri de cathedra*. Jego treścią jest wspomnienie wyboru Piotra jako pierwszego papieża oraz oddanie czci katedrze – tronowi św. Piotra. Jest także okazją dla wiernych wyrażenia następcom św. Piotra wyrazu hołdu i czci. Tron Piotra to także znak sukcesji. Miejsce, gdzie papież sprawuje liturgię, jest świadectwem ciągłości urzędu biskupów rzymskich. Papież ma tę samą władzę nad Kościołem, jaką miał Piotr. Święto katedry św. Piotra przypomina także, że Stolica Piotrowa jest podstawą jedności Kościoła Chrystusa. Papież Paweł IV w 1558 r. ustanowił święto wstąpienia na stolicę św. Piotra w Rzymie, wyznaczając jego datę na 18 stycznia, natomiast na 22 lutego wyznaczył święto objęcia stolicy w Antiochii. Początkowo święta te były celebrowane jedynie w Rzymie. Jednak Paweł IV wprowadził je do kalendarza powszechnego. Te dwa święta były celebrowane w Kościele do 1962 r., czyli do reformy Jana XXIII, kiedy to zostały skumulowane w nowym obrzędzie pod nazwą święto katedry św. Piotra²⁴.

Drugim obchodem wskazanym przez dekret Kongregacji Kultu Bożego, który ma wyrażać komunie bazyliki mniejszej ze Stolicą Apostolską, jest uroczystość Świętych Apostołów Piotra i Pawła celebrowana 29 czerwca²⁵. Kościół, umieszczając w jednej uroczystości św. Pawła oraz św. Piotra, chce podkreślić, że obaj apostołowie byli współzałożycielami gminy chrześcijańskiej w Rzymie. Ponadto zarówno Piotr, jak i Paweł oddali życie za Chrystusa właśnie w Rzymie i to tutaj do dzisiaj są ich groby oraz wzniesione nad nimi bazyliki większe. Już w połowie III w. obchodzono uroczystość Apostołów Piotra i Pawła, zarówno na Zachodzie, jaki i na Wschodzie, właśnie 29 czerwca. Początkowo istniało powszechne przekonanie, że to dzień śmierci obu apostołów, gdyż święta liturgiczne obchodzono w dniu śmierci męczenników. Najprawdopodobniej jednak 29 czerwca miało miejsce przeniesienie relikwii apostołów Piotra i Pawła do katakumb Kaliksta, aby uchronić je przed zniszczeniem. Wydarzenie miało bowiem miejsce podczas prześladowań za cesarza Waleriana²⁶.

Trzecim obchodem w bazylice mniejszej uwydatniającym szczególną więź ze stolicą św. Piotra, w odróżnieniu od dwóch pozostałych, nie jest uroczystość liturgiczna, a wydarzenie historyczne związane z aktualnym pontyfikatem. Jest to rocznica wyboru ojca świętego lub inauguracja jego pontyfikatu. Prawodawca pośród wymienionych dwóch wydarzeń pozostawia wybór, które z nich będzie uroczyście obchodzone

²³ *Domus ecclesiae*, III. 4. A.

²⁴ „Czytelnia, 22 lutego, Katedry św. Piotra, Apostoła”, dostęp 2.05.2022, <https://www.brewiarz.katolik.pl/czytelnia/swieci/02-22.php3>.

²⁵ *Domus ecclesiae*, III. 4. B.

²⁶ „Czytelnia, 29 czerwca, Święci Apostołowie Piotr i Paweł”, dostęp 2.05.2022, <https://www.brewiarz.pl/czytelnia/swieci/06-29.php3>.

w bazylice mniejszej²⁷. Zważywszy na bogaty wybór formularzy mszalnych i modlitw w różnych potrzebach, należy zwrócić uwagę na formularz Mszy św. za papieża, który powinien być użyty zwłaszcza w rocznicę wyboru. Prawodawca zaleca, aby tę Mszę św. odprawić w szatach koloru białego w rocznicę wyboru papieża tam, gdzie odbywają się specjalne uroczystości. Wydaje się uzasadnionym i właściwym, aby w bazylice mniejszej, która ma honorowy patronat ojca świętego odbyła się taka Msza św. w uroczystej formie²⁸.

3. Przywileje związane z tytułem bazyliki mniejszej

Pierwszym tematem rozdziału opisującego przywileje związane z tytułem bazyliki mniejszej w dekrecie Stolicy Apostolskiej jest bogaty w normy prawne opis dnia, w którym ma zostać ogłoszony tytuł bazyliki przyznany konkretnemu kościołowi oraz dni poprzedzających i następujących po tym wydarzeniu. Świętejszej atmosferze tego dnia mają pomóc odpowiednie homilie, modlitwy, czuwania i inne celebracje, które będą się odbywały zarówno w ramach przygotowań, jak i po dniu ogłoszenia. Prawodawca daje możliwość, aby w tych dniach sprawować liturgię godzin oraz Najświętszą Eucharystię z formularza o tytule kościoła, świętym lub misterium przedstawionym na obrazie czczonym w tym kościele. Prawodawca dopuszcza także użycie formularzy za Kościół lokalny lub za papieża. Formularzy tych wolno używać, jeżeli nie kolidują one z innymi obchodami wymienionymi w tabeli pierwszeństwa dni liturgicznych (nn. I, 1–4 i II, 5–6). Bezpośrednio w dniu ogłoszenia tytułu bazyliki mniejszej należy, zgodnie z normami liturgicznymi, sprawować Najświętszą Eucharystię z dnia lub użyć wymienionego wyżej formularza związanego ze świątynią. Dekret, na mocy którego został nadany świątyni tytuł bazyliki mniejszej, należy odczytać w języku narodowym na początku celebracji przed hymnem *Chwała na wysokości Bogu*²⁹. Biskup diecezjalny Edward Dajczak w swoim liście pasterskim zapraszającym na diecezjalne uroczystości odpustowe w Skrzatuszu w 2019 r. napisał, że skrzatuska świątynia została niezwykle wyróżniona. Uczynił to papież Franciszek, który nadał jej tytuł bazyliki mniejszej. Pasterz podkreślił, że to papieskie wyróżnienie dla naszej diecezji jest potwierdzeniem ważności takich miejsc, w których możemy dotknąć tajemnicy wiary przez osobiste spotkanie z Jezusem i Jego Matką. Ponadto biskup koszalińsko-kołobrzeski zauważył, że papież swoją decyzją uznał duchowość, sławę i piękno skrzatuskiego sanktuarium oraz wysiłek, który został włożony w jego rewitalizację. Biskup Edward Dajczak, zapraszając na 14 września do wspólnego pielgrzymowania młodzież, przytoczył słowa papieża Franciszka: „Jesteście marzeniem Boga!”. Jednocześnie zauważył, że najpiękniej zrealizowała to marzenie w swoim życiu Maryja. Natomiast na niedzielę 15 września biskup zaprosił do Skrzatusza wszystkich diecezjan, by uwielbić z Maryją Boga i podziękować Ojcu św. za wyniesienie skrzatuskiej świątyni do godności

²⁷ Domus ecclesiae, III. 4. C.

²⁸ *Mszał Rzymski dla diecezji polskich*, 117.

²⁹ Domus ecclesiae, IV. 1.

bazyliki mniejszej³⁰. Spotkanie młodych w Skrzatuszu zgromadziło około 5 tys. osób z całej diecezji. Odbył się m.in. koncert ewangelizacyjny i nabożeństwo słowa, podczas którego klerycy Wyższego Seminarium Duchownego w Koszalinie przyjęli sutanny. Biskup diecezji Edward Dajczak wskazał, że ożywienie duchowe w Skrzatuszu, które zaowocowało nadaniem miana bazyliki mniejszej skrzatuskiemu sanktuarium, to także zasługa udziału młodzieży w duchowe oddziaływanie tego miejsca. Dla podkreślenia szczególnej więzi młodych i skrzatuskiej świątyni z Ojcem św. Franciszkiem czuwaniu młodych towarzyszyła kopia krzyża Świątowych Dni Młodzieży³¹. Dzień publicznego ogłoszenia tytułu bazyliki skrzatuskiej świątyni został wyznaczony na czas diecezjalnej pielgrzymki do Skrzatusza, 15 września 2019 r. Uroczystości rozpoczęła adoracja kopii krzyża Świątowych Dni Młodzieży. Pielgrzymi przyjęli także błogosławieństwo relikwiami Krzyża Świętego. Dokument podpisany przez prefekta Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, kard. Roberta Saraha, o podniesieniu sanktuarium do godności bazyliki mniejszej odczytał biskup Krzysztof Zadarko w czasie uroczystej Eucharystii, której przewodniczył prymas Polski arcybiskup Wojciech Polak, a koncelebrowało z nim 10 biskupów metropolii szczecińsko-kamieńskiej i około 60 prezbiterów. Prymas Polski powiedział, że to święte miejsce staje się nie tylko związane jeszcze jednym węzłem ze Stolicą Apostolską, ale papieska decyzja podkreśla wiarę ludu tej ziemi, który czerpał siły z modlitwy do Matki Bożej Bolesnej. Arcybiskup Wojciech Polak podkreślił, że wyróżnienie skrzatuskiej świątyni niesie ze sobą także wyzwanie i nowe zadania wynikające z troski, by było to nadal miejsce szczególne, jednoczące pod płaszczem Maryi wszystkich wiernych całej diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej, a uroczysty akt ogłoszenia bazyliki potwierdza wyjątkowość tego miejsca łaski. Skrzatuskie uroczystości zakończyły się nabożeństwem maryjnym, w czasie którego zawierzono diecezję Pani Skrzatuskiej. Odbyły się także śluby Braci Miłosiernego Pana³².

W dekrecie Stolicy Apostolskiej z 9 listopada 2018 r. podpisanym przez kardynała Roberta Saraha czytamy, że Kongregacja do spraw Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, na mocy szczególnych uprawnień nadanych jej przez Ojca św. Franciszka, „z wielką radością wyróżnia kościół sanktuarijny w Skrzatuszu poświęcony Bogu na cześć Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, tytułem i godnością bazyliki mniejszej wraz ze wszystkimi prawami oraz przywilejami liturgicznymi”³³. Należy nadmienić, że Kongregacja do spraw Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, mocą uprawnień udzielonych tej kongregacji przez papieża Franciszka dekretem z 23 listopada

³⁰ Edward Dajczak, „List Biskupa Koszalińsko-Kołobrzeskiego Edwarda Dajczaka zapraszający na Uroczystości Skrzatuskie w 2019 r.”, *Koszalińsko-Kołobrzeskie Wiadomości Diecezjalne* (dalej KKWD) 3 (2019): 89–91.

³¹ „Diecezjalna Pielgrzymka Młodych do Skrzatusza”, KKWD 3 (2019): 114–115; Karolina Pawłowska, Katarzyna Matejek, Wojciech Parfianowicz, „Jesteś marzeniem Boga”, *Gość Niedzielny* 38 (2019), dostęp 16.05.2022, <https://koszalin.gosc.pl/doc/5862514.Jestes-marzeniem-Boga>.

³² „Diecezjalna Pielgrzymka do Skrzatusza”, KKWD 3 (2019): 115–116; Karolina Pawłowska, Katarzyna Matejek, Wojciech Parfianowicz, „Mamy drugą bazylikę”, *Gość Niedzielny* 38 (2019), dostęp 16.05.2022, <https://koszalin.gosc.pl/doc/5862516.Mamy-druga-bazylike>.

³³ AKBK, Congregatio de Cultu Divino et Disciplina Sacramentorum, Prot. n. 307/18.

2020 r., na prośbę biskupa koszalińsko-kołobrzeskiego z 10 maja 2018 r., wzięwszy pod uwagę aspekty duszpasterskie, udzieliła zgody, aby wezwanie skrzatuskiej świątyni, bez konieczności nowego poświęcenia, brzmiało: „Najświętszej Maryi Panny Bolesnej, Pani Skrzatuskiej”³⁴. Wzięwszy pod uwagę zmianę tytułu kościoła, biskup Edward Dajczak zmienił także wezwanie skrzatuskiej parafii na tożsame z decyzją kongregacji co do świątyni. Dekret w tej sprawie wszedł w życie 1 maja 2020 r.³⁵

Niezwykle ważnym przywilejem w wymiarze dóbr duchowych, którymi jest obdarzona bazylika mniejsza, są odpusty zupełne dla wiernych nawiedzających świątynię. Odpust jest darowaniem kary doczesnej za grzechy odpuszczone, w zależności od winy. Może otrzymać go odpowiednio przygotowany wierny, który wypełni określone warunki³⁶. Odpust może uzyskać wierny, który jest ochrzczony, nie popadł w ekskomunikę i przynajmniej pod koniec wypełniania przepisanych czynności jest w stanie łaski uświęcającej. Osoba, która spełnia wymienione dyspozycje, powinna mieć przynajmniej intencję zyskania odpustu oraz wypełnić czynności określone przez nadającego odpust. W tym przypadku powinien nabożnie nawiedzić bazylikę i uczestniczyć w niej w jakimkolwiek obrzędzie lub odmówić przynajmniej modlitwę *Ojciec nasz* oraz wyznanie wiary. Spełniając jednocześnie zwykłe warunki odpustu, czyli odbyć sakramentalną spowiedź, przystąpić do Komunii Świętej oraz odmówić modlitwę w intencjach Ojca św. Ponadto od podmiotu zdolnego do uzyskania odpustu wymaga się wykluczenia wszelkiego przywiązania do jakiegokolwiek grzechu, nawet powszedniego³⁷. W bazylice mniejszej odpustu zupełnego można dostąpić w dniach określonych przez Stolicę Apostolską. Pierwszą możliwością jest rocznica poświęcenia bazyliki³⁸. Uroczysty obrzęd poświęcenia skrzatuskiej świątyni po odnowieniu odbył się 4 czerwca 2017 r., zatem ta data wskazuje na możliwość uzyskania odpustu. Poświęcenia kościoła dokonał biskup Edward Dajczak³⁹. Drugim dniem jest liturgiczny obchód uroczystości jej tytułu. Zgodnie z kalendarzem liturgicznym wspomnienie Najświętszej Maryi Panny Bolesnej, Pani Skrzatuskiej, której wezwanie nosi świątynia, przypada 15 września⁴⁰. Trzecim dniem, w którym można otrzymać odpust, jest uroczystość Świętych Apostołów Piotra i Pawła, czyli 29 czerwca. Uroczystość ściśle wiąże się z urzędem papieża, który sprawuje patronat nad bazyliką⁴¹. Czwartym odpustem przysługującym osobom

³⁴ Congregatio de Cultu Divino et Disciplina Sacramentorum, „Prot. n. 245/18. Coslinensis-Colubreganae”, KKWD 4 (2020): 35; Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, „Notyfikacja o tytule kościoła” (10.02.1999), *Notitiae* 2 (1999): 158.

³⁵ „Dekret zmiany nazwy kościoła i parafii rzymskokatolickiej w Skrzatuszu”, KKWD 2 (2021): 38.

³⁶ *Domus ecclesiae*, IV. 2; KPK 1983, kan. 992; Paweł VI, *Konstytucja apostolska „Indulgentiarum Doctrina”*, 1 stycznia 1967 r., tekst polski w: *Penitencjaria Apostolska, Wykaz odpustów. Normy i nadania* (Katowice: Księgarnia św. Jacka, 2012), nr 8.

³⁷ KPK 1983, kan. 996; *Domus ecclesiae*, IV. 2; ID, norma 7.

³⁸ *Domus ecclesiae*, IV. 2. 1.

³⁹ AKBK, Akt poświęcenia kościoła w Skrzatuszu, Znak LS4–3/17.

⁴⁰ *Domus ecclesiae*, IV. 2. 2; *Kalendarz Liturgiczny Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej 2021–2022* (Koszalin: Kuria Biskupia Koszalińsko-Kołobrzeska, 2021), 182.

⁴¹ *Domus ecclesiae*, IV. 2. 3.

nawiedzającym bazylikę jest rocznica nadania kościołowi tytułu bazyliki. Mając na uwadze, że nadanie tytułu następuje poprzez dekret Stolicy Apostolskiej, to w przypadku bazyliki skrzatuskiej byłaby to data 9 listopada (2018 r.). Skoro jednak Stolica Apostolska nakazuje wybrać odpowiedni dzień na ogłoszenie bazyliki i precyzuje go wieloma normami, to uzasadnionym wydaje się w tym przypadku dzień ogłoszenia tytułu bazyliki mniejszej w Skrzatuszu, a więc 15 września (2019 r.). Jest to zatem dzień zbieżny z uroczystością tytułu kościoła, czyli 15 września⁴². Kolejne dwa odpusty nie mają wyznaczonej stałej daty. Wynika to z faktu, że pierwszy z nich może być uzyskany raz w roku w dniu, który ustanowi miejscowy ordynariusz, a drugi w dniu dowolnie wybranym przez każdego wiernego, z zastrzeżeniem, że można to zrobić tylko raz w roku⁴³. Ponadto w bazylice mniejszej można uzyskać także odpust zupełny 2 sierpnia, kiedy przypada odpust „Porcjunkuli”⁴⁴.

Przywilej bazyliki mniejszej w sferze wizualnej dotyczy używania znaku papieskiego, którym są skrzyżowane klucze. Można go używać jako ornamentu na chorągwiach, sprzętach liturgicznych oraz na pieczęci zarządu bazyliki. W dniu ogłoszenia tytułu bazyliki mniejszej w Skrzatuszu papieski znak skrzyżowanych kluczy oraz napis „BASILICA MINOR” umieszczono na głównej fasadzie świątyni, tuż nad portalem wejściowym⁴⁵. Ponadto zarządca bazyliki może nosić na sutannie lub habicie zakonnym oraz komży czarny mucet z obramowaniem, guzikami i obszyciem dziurek w kolorze czerwonym. Stroju tego może jednak używać tylko podczas sprawowanych przez siebie funkcji⁴⁶.

Zakończenie

Pojęcie bazyliki w ciągu historii przechodziło ewolucję, której efektem jest dzisiejsze rozumienie prawne tytułu bazyliki w odniesieniu do wyróżniających się świątyń. Tło historyczne pozwala zrozumieć kształtowanie się i sens dzisiejszych obowiązków liturgiczno-duszpasterskich spoczywających na zarządcy bazyliki mniejszej oraz przywileje papieskie, którymi jest obdarowana wyróżniona świątynia. Tytuł bazyliki mniejszej przyznany skrzatuskiej świątyni to efekt spełniania określonych norm prawnych uwzględniających wartości historyczne, kulturowe, liturgiczne i duszpasterskie⁴⁷. Jednak to wyróżnienie niesie za sobą obowiązek ciągłego pobudzania do rozwoju i utrzymania wysokiego poziomu liturgii oraz duszpasterstwa, czemu służą także przywileje nadane przez Stolicę Apostolską. Ukazuje to działanie w duchu posłuszeństwa Kościołowi i jedności z papieżem wyrażone w wypełnianiu norm prawa kanonicznego.

⁴² Domus ecclesiae, IV. 2. 4; AKBK, Congregatio de Cultu Divino et Disciplina Sacramentorum, Prot. n. 307/18.

⁴³ Domus ecclesiae, IV. 2. 5–6.

⁴⁴ Penitencjaria Apostolska, *Wykaz odpustów. Normy i nadania*, 80.

⁴⁵ Domus ecclesiae, IV. 3.

⁴⁶ Domus ecclesiae, IV. 4.

⁴⁷ AKBK, Quaestionarius notitiae ad titulum basilicae minoris bitendum, Znak LS4–6/18.

To wzór dla innych ośrodków, gdzie realizowane jest duszpasterstwo, choćby na poziomie parafialnym.

Fakt istnienia w Skrzatuszu sanktuarium jako miejsca świętego, do którego pielgrzymują liczni wierni z powodu szczególnej pobożności i kultu Pani Skrzatuskiej, z pewnością sprawia, że niektóre obowiązki wynikające z prawa były w tym ośrodku duszpasterskim spełniane od dawna. Ułatwiło to nie tylko przyznanie tytułu bazyliki mniejszej, ale także mobilizuje do realizacji nowych wyzwań na polu liturgiczno-duszpasterskim. Ponadto duchowe środki sanktuarium służące wzrostowi pielgrzymów w wierze i pobożności zostały wzbogacone przez uroczystości i odpusty, które są przywilejami bazyliki mniejszej. Obowiązki i zadania oraz przywileje skrzatuskiej bazyliki to elementy, które sprawiają, że staje się ona centrum działalności liturgicznej i duszpasterskiej.

Bibliografia

- Archiwum Kurii Biskupiej w Koszalinie. Akt poświęcenia kościoła w Skrzatuszu, Znak LS4–3/17.
- Archiwum Kurii Biskupiej w Koszalinie. Congregatio de Cultu Divino et Disciplina Sacramentorum, Prot. n. 307/18.
- Archiwum Kurii Biskupiej w Koszalinie. Quaestionarius notitiae ad titulum basilicae minoris bitendum, Znak LS4–6/18.
- Brzozowski, Mieczysław. „Homilia. Odnowa”. W: *Encyklopedia katolicka*. T. 6 (kol. 1178). Lublin: Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, 1993.
- „Codex Iuris Canonici auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus” (25.01.1983). *Acta Apostolicae Sedis* 75, 2 (1983): 1–317.
- Congregatio de Culto Divino et Disciplina Sacramentorum. „Domus ecclesiae de titulo Basilicae Minoris” (09.11.1989). *Notitiae* 26, 1 (1990): 13–17.
- Congregatio de Culto Divino et Disciplina Sacramentorum. „Prot. n. 245/18. Coslinensis-Colubreganae”. *Koszalińsko-Koło-brzeskie Wiadomości Diecezjalne* 4 (2020): 35.
- „Czytelnia, 22 lutego, Katedry św. Piotra, Apostoła”. Dostęp 2.05.2022. <https://www.brewiarz.katolik.pl/czytelnia/swieci/02-22.php3>.
- „Czytelnia, 29 czerwca, Święci Apostołowie Piotr i Paweł”. Dostęp 2.05.2022. <https://www.brewiarz.pl/czytelnia/swieci/06-29.php3>.
- Dajczak, Edward. „List Biskupa Koszalińsko-Koło-brzeskiego Edwarda Dajczaka zapraszający na Uroczystości Skrzatuskie w 2019 r.”. *Koszalińsko-Koło-brzeskie Wiadomości Diecezjalne* 3 (2019): 89–91.
- „Dekret Kongregacji Obrzędów dotyczący tytułu bazyliki mniejszej”. W: *Posoborowe Prawodawstwo Kościelne*. T. 2, z. 2, oprac. Edward Szafranski, 252–259. Warszawa: ATK, 1970.
- „Dekret zmiany nazwy kościoła i parafii rzymskokatolickiej w Skrzatuszu”. *Koszalińsko-Koło-brzeskie Wiadomości Diecezjalne* 2 (2021): 38.
- „Diecezjalna Pielgrzymka do Skrzatusza”. *Koszalińsko-Koło-brzeskie Wiadomości Diecezjalne* 3 (2019): 115–116.
- „Diecezjalna Pielgrzymka Młodych do Skrzatusza”. *Koszalińsko-Koło-brzeskie Wiadomości Diecezjalne* 3 (2019): 114–115.

- Filarska, Barbara. *Początki architektury chrześcijańskiej*. Lublin: Redakcja Wydawnictw Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, 1983.
- Fusco, Roberto. „Nadanie tytułu bazyliki mniejszej znakiem szczególnej więzi z Kościołem Rzymskim oraz z Ojcem Świętym”. *Anamnesis* 66 (2011): 99–103.
- Kalendarz Liturgiczny Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej 2021–2022*. Koszalin: Kuria Biskupia Koszalińsko-Koło-brzeska, 2021.
- Kalinowski, Zygmunt. „Chrześcijańska bazylika rzymska – kontynuacja czy innowacja?”. *Vox Patrum* 35 (2015): 191.
- Kodeks Prawa Kanonicznego*, przekład polski zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu. Poznań: Pallottinum, 1984.
- Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów. „Notyfikacja o tytule kościoła” (10.02.1999). *Notitiae* 2 (1999): 158.
- Kongregacja Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów. „O tytule bazyliki mniejszej”. *Anamnesis* 14 (1997/1998): 9–12.
- Krukowski, Józef. „Miejsca i czasy święte”. W: *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*. T. 3/2 Księga IV: *Uświęcające zadania Kościoła*, red. Józef Krukowski, 436. Poznań: Pallottinum, 2011.
- Luft, Andrzej. „Bazylika. Struktura architektoniczna i interpretacja ideowa”. W: *Encyklopedia katolicka*. T. 2, (kol. 149–150). Lublin: Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, 1985.
- Mszal Rzymski dla diecezji polskich*. Poznań: Pallottinum, 1986.
- Nadolski, Bogusław. „Bazylika”. W: *Leksykon liturgii*, oprac. Bogusław Nadolny, 140. Poznań: Pallottinum, 2006.
- Nadolski, Bogusław. „Titulus”. W: *Leksykon liturgii*, oprac. Bogusław Nadolny, 1593. Poznań: Pallottinum, 2006.
- Ogólne Wprowadzenie do Mszału Rzymskiego*. Poznań: Pallottinum, 2004.
- Paweł VI. „Konstytucja apostolska «Indulgentiarum Doctrina»”, 1 stycznia 1967 r. W: *Penitencjaria Apostolska, Wykaz odpustów. Normy i nadania*, 102–128. Katowice: Księgarnia św. Jacka, 2012.
- Pawluk, Tadeusz. *Prawo Kanoniczne według Kodeksu Jana Pawła II*. T. 2: *Lud Boży jego nauczanie i uświęcanie*. Olsztyn: Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne, 2002.
- Pawłowska, Karolina, Katarzyna Matejek, Wojciech Parfianowicz. „Jesteś marzeniem Boga”. *Gość Niedzielny* 38 (2019). Dostęp 16.05.2022. <https://koszalin.gosc.pl/doc/5862514>. Jesteś-marzeniem-Boga.
- Pawłowska, Karolina, Katarzyna Matejek, Wojciech Parfianowicz. „Mamy drugą bazylikę”. *Gość Niedzielny* 38 (2019). Dostęp 16.05.2022. <https://koszalin.gosc.pl/doc/5862516>. Mamy-druga-bazylike.
- Penitencjaria Apostolska. *Wykaz odpustów. Normy i nadania*. Katowice: Księgarnia św. Jacka, 2012.
- Sacra Congregatio Rituum. „Decretum «Domus Dei de titulo Basilicae Minoris»” (06.06.1968). *Acta Apostolicae Sedis* 60 (1968): 536–539.
- Sztafrowski, Edward. *Miejsca i czasy święte*. Warszawa: ATK, 1982.
- Szypa, Mariusz. „Bazylika mniejsza jako centrum życia liturgicznego”. *Roczniki Teologiczne* 62, 8 (2015): 173–183.
- Święta Kongregacja Obrzędów. „Instrukcja o muzyce w świętej liturgii Musicam sacram”, 5. W: Andrzej Filaber, *Prawodawstwo muzyki liturgicznej*, 42. Warszawa: Oficyna Kalamus, 1997.

- Wit, Zbigniew. „Posoborowe normy kształtowania przestrzeni do sprawowania liturgii”. *Anamnesis* 13 (1997/1998): 16–19.
- Wojtalewicz, Paweł. „Prawne kryteria przyznania tytułu bazyliki mniejszej kościołowi w Skrzatuszu”. *Rocznik Skrzatuski* 8 (2020): 107–124.

Streszczenie

Obowiązki w dziedzinie liturgiczno-duszpasterskiej oraz przywileje bazyliki mniejszej określa prawo kanoniczne. Obowiązki dotyczą zapewnienia stałej liturgicznej formacji świeckich, przygotowywania i celebrowania obrzędów związanych z rokiem liturgicznym, troski o śpiew liturgiczny, uroczystego sprawowania świąt i uroczystości wskazujących jedność ze Stolicą Apostolską. Spośród przywilejów przyznanych bazylice mniejszej pierwszym jest dobrze przygotowany i przeżyty dzień ogłoszenia tytułu bazyliki. Ponadto wiernym, którzy nawiedzają bazylikę i uczestniczą w niej w obrzędach, przyznane są liczne odpusty zupełne. Pozostałe przywileje dotyczą używania znaku papieskiego, którym są skrzyżowane klucze, oraz stroju zarządcy bazyliki mniejszej. Obowiązki i zadania oraz przywileje skrzatuskiej bazyliki to elementy, które sprawiają, że staje się ona centrum działalności liturgicznej i duszpasterskiej.

Słowa kluczowe: bazylika mniejsza, sanktuarium, Skrzatusz

Abstract

LEGAL DUTIES AND TASKS IN THE LITURGICAL AND PASTORAL FIELD AS WELL AS PRIVILEGES OF THE MINOR BASILICA IN SKRZATUSZ

The duties in the liturgical and pastoral field and the privileges of the minor basilica are determined by canon law. The duties concern the provision of constant liturgical formation for lay people, the preparation and celebration of the rites related to the liturgical year, the care of liturgical singing, the solemn celebration and celebrations of communion with the Holy See. Among the privileges granted to the minor basilica, the first is the well-prepared and well-lived day of proclaiming the title of the basilica. Moreover, the faithful who visit the basilica and participate in its rituals are granted numerous plenary indulgences. The remaining privileges concern the use of the papal emblem, which is crossed keys, and the dress of the administrator of the minor basilica. Duties, tasks and privileges of the Skrzatusz basilica are the elements that make it a center of both liturgical and pastoral activity.

Keywords: minor basilica, sanctuary, Skrzatusz